

Hogyan került fenyőcsemete a Los Angeles Times címlapjára?

A pompás királylepké (Danaus plexippus) az amerikai Nagy-tavak környékén, az USA és Kanada határán, aránylag kis területen él. A nevét a hernyó és a lepké nagyon feltűnő mintázata után kapta, amely jelzi, hogy a rovar nemcsak rossz ízű, hanem mérgező is.

Kizárólagos tápnövényei ugyanis a selyemkóróféfélék (Asclepiadaceae) egyes fajai, amelyek enyhén mérgező leveleit fogyasztva a hernyók maguk is mérgezővé válnak. Ez egyfajta védettséget kölcsönöz nekik.

A Los Angeles Times 2019. április 9-i címlapja: „Mentik a királylepké birodalmát” (dr. C. Saenz-Romero küldeménye)

telelni dél felé, amelynek pontos helyét az a generáció nem tapasztalhatta meg, és ahonnan csak utódaik térnek majd vissza.

A telelés helyszíne sokáig ismeretlen volt. Amerikai önkéntes megfigyelők tucatjai az ötvenes évek óta apró jeleket ragasztottak a lepkék szárnyára a költözési útvonal nyomon követésére. Így ma már tudjuk, hogy a kanadai határról északra elinduló, egy grammnál kisebb súlyú lepkék egész Mexikóig repülnek, mintegy 4800 km távolságra!

Még hihetlenebb, hogy központi telelési helyszínül egy kiválasztott hegycsúcson elhelyezkedő jegenyefenyő (Abies

A dekoratív rovar nemcsak szépségével, hanem különleges életmódjával is kiérdemelte a nevét, a rovarvilágban egyedülálló délszaki telelési vándorútja miatt.

A telelésről vizsztatérő lepkéknek a nyár folyamán több generációja van, miközben a populációk szakszosan észak felé vándorolnak.

Végül a lepkék nyár végi, utolsó generációja indul el

religiosa) állomány koronái szolgálnak, alig 30–40 hektárnyi összterületen.

Évről évre, milliós számra csüngenek ott a narancsszínű lepkék, a fák koronáit szinte teljesen elborítják. A lerakott tojásokból kikelt lepkék aztán visszaindulnak észak felé. A télen át, naponta tömegeket vonzó jelenség Mexikó fő látványosságai között szerepel.

Az utóbbi évtizedben a lepké telelő populációi rohamos fogyásnak indultak. Nem túl meglepő módon, ennek oka az élőhelyek és a tápnövények fogyatkozása, a rovarirtók alkalmazása – de a legfontosabb, hosszú távú veszély a telelőhely jegenyefenyő állományának pusztulása a melegedő klíma miatt.

A problémát ráadásul fokozza, hogy az erdőállomány egy hegycsúcson helyezkedik el, ahonnan nincs lehetőség a feljebb vándorlásra.

Egyetlen lehetőségként a faj mesterséges áttelepítése kínálkozik, közeli, magasabb hegycsúcsokra. C. Saenz-Romero mexikói erdész genetikus kezdeményezésére a helyi indián közösség megkezdte az áttelepítéshez szükséges szaporítóanyag előállítását, már nevelik az Abies religiosa csemétéit. A Los Angeles Times 2019. április 9-i száma képes riportban, címlapján számol be erről a munkáról.

Hogyan kerülhet az egyik legfontosabb amerikai közéleti és politikai napilap címlapjára egy ilyen hír?

Nem a klímaváltozás erdőkre gyakorolt hatása, nem az erdészek alkalmazkodást segítő kezdeményezései, de még csak nem is az említett jegenyefenyő faj veszélyeztetettsége fogja meg az olvasó szemét!

Hanem egy ökológiailag eléggé jelentéktelen, de vonzó és szép nevű lepké, egy turistalátványosság esetleges eltűnése, na meg egy jó kis „sztori” kell hozzá, hogy címlaptörténet legyen belőle!

Nem árt tudni, hogy szakmailag oly fontos tények elfogadtatásához nem elegendő a hozzáértő, tárgyilagos előve-

Dr. C. Saenz-Romero erdész genetikus, és a helyi indián közösség képviselője, Don Pancho (bozótikkással a kezében), a 3000 m-es fekvő klímavédelmi telepítési kísérletnél, (Mexikó, Michoacán szövetségi állam, Mátyás Cs. felvétele, 2018-ból)

zetés. A természettől oly messze eltávolodott társadalomnak ennél többre van szüksége, ha ingerküszöbét leküzdve, figyelmet akarunk keltetni problémáink iránt!

Mátyás Csaba akadémikus

Illusztráció: National Geographic/Mexico, L.A. Times